

2600

*Arch. akt daw. m.
Kraków*

938.

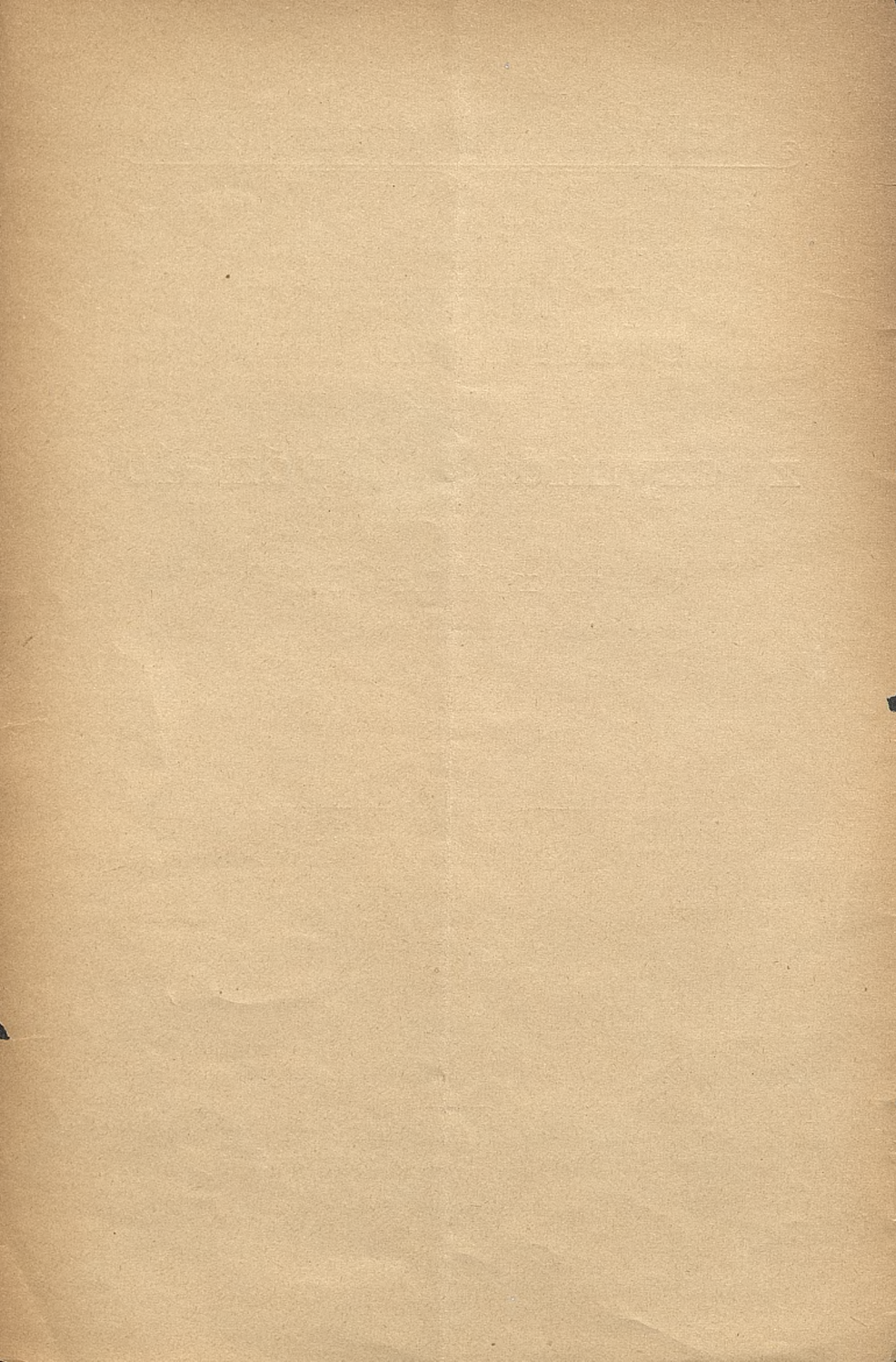
Krakowska Kongregacya kupiecka.

SPRAWOZDANIE
z czynności Wydziału
za rok 1898.

Nakładem Kongregacyi kupieckiej.

W KRAKOWIE,
CZCIONKAMI DRUKARNI ZWIĄZKOWEJ
pod zarządem A. Szyjewskiego.
1899.

Sprawozdanie z czynności Wydziału za rok 1898.

Ogólne Zgromadzenie w d. 9 stycznia 1898 wybrało:

Starszym: WP. Henryka Schwarza.

Podstarszym: WP. Władysława Fischera.

Skarbnikiem: WP. Dra Henryka Szarskiego.

Do Rady Kongregacyi (Wydziału):

WP. Federowicza Jana K. WP. Niesiołowskiego Kazimierza.

„ Fischera Jana. „ Porębskiego Augusta.

„ Grigara Ferdynanda. „ Reineru Eugeniusza.

„ Lenerta Franciszka. „ Sobolewskiego Ignacego.

wskutek zrzeczenia się godności Radcy Kongr. przez p. Niesiołowskiego, powołano do Wydziału p. Mikuckiego Jerzego.

W r. 1898 było członków czynnych 73, uczestników 3, nieczynnych 4, razem 80 członków.

W ciągu roku ubyło: przez śmierć 2; wykreślono z powodu nieuiszczania wkładek i innych przyczyn 2.

Z końcem roku 1898 pozostaje: członków czynnych 69, uczestników 3, nieczynnych 4, razem 76.

Zgromadzenie ogólne odbyło się jedno, posiedzeń Wydziału 3, posiedzeń Komisji reorganiz. 3.

Do księgi uczniów wpisano 16 praktykantów, wyzwolono i wpisano w księgę pomocników handlowych 16, z tych 8 poddało się egzaminowi przed Komisją Kongregacyi — reszta wykazawszy się świadectwem ukończonej szkoły handlowej, od składania egzaminu uwolnioną została.

Jedną z najważniejszych jaką w roku ubiegłym zajmował się Wydział, była sprawa przeistoczenia się Kongregacyi na Stowarzyszenie zawodowe, po myśli ustawy przemysłowej, a to wskutek odezwy Magistratu krakowskiego z d. 14 marca 1898 r., L. 14002/98, zawierającej ustęp z reskryptu Namieśnictwa lwowskiego treści następującej: „Wyjaśnić, dlaczego dotąd nie nastąpiło zorganizowanie kupców w Krakowie, po myśli ustawy przem. (§ 105—106) względnie dlaczego nie nastąpiła dotąd inkorporacja istniejącej Kongregacyi kupieckiej, po myśli § 110 ust. przem.“.

Reskrypt ten oznajmia, że gdyby ta reorganizacja nie nastąpiła, lub gdyby Kongregacya kupiecka nie poczyniła kroków w kierunku inkorporacyi, ma się tem z urzędu zająć Magistrat jako Władza przemysłowa — zawiadamiając o tem w swoim czasie Kongregacyą kupiecką.

Sprawę tą wywołało podanie tutejszego Stowarzyszenia kupców i młodzieży handlowej, wniesione do c. k. Namieśnictwa o zezwolenie utworzenia przy stowarzyszeniu, Kasy chorych dla pomocników handlowych, której potrzeba daje się bardzo uczuć, mimo istnienia miejskiej Kasy chorych — gdy z niej pomocnicy nasi z wielu słusznych zresztą powodów korzystać nie mogą i nie korzystają. Podanie to datujące się od r. 1896, wróciło po długich oczekiwaniach do tutejszego Magistratu — ze skutkiem pozornie sprawę odraczającym a faktycznie odmownym.

Z brzmienia ustawy o Kasach chorych wynika, że takowe jeśli nie są miejskimi lub powiatowymi, wreszcie fabrycznymi, muszą być oparte o korporacyą zawodową np. cech. Taką zawodową korporacyą Stowarzyszenie kupców i młodzieży handlowej nie jest — jak to zresztą widocznem jest ze statutu tego ostatniego, jest nią jednak Kongregacya kupiecka. Statut jej jednak nie zupełnie odpowiada wszystkim wymaganiom ustawy przemysłowej, dość wspomnieć wyraźnie zastrzeżony charakter chrześcijański tej korporacyi, i przyjmowanie członków balotowaniem, obok wykonywania innych agend ustawą wymaganych, tj. wpisywania uczniów i wyzwalania na pomocników handlowych.

Stowarzyszenie (zawodowe) przemysłowe obejmować musi, według ustawy, wszystkich bez wyjątku trudniących się danym procederem, a więc wyznanie nie stanowi żadnej przeszkody do należenia do stowarzyszenia.

Ztracając swój charakter chrześcijański, przestałaby de facto Kongregacya istnieć, jako korporacya sięgająca tradycjami swemi r. 1410, a co gorsza, majątek jej obecny stałby się mógł własnością nowej Korporacyi ogólnej, której charakter, cele i skład sam, nie miałby nic wspólnego z przeszłością ani celami obecnej Kongregacyi.

Zdawało się, że chmura zawisła nad Kongregacją da się zażegnać w ten sposób, iżby mogły być utworzone dwa stowarzyszenia dwóch wyznań. Przeprowadzono rokowania z tutejszem izraelickiem: Stowarzyszeniem kupców dla przestrzegania wspólnych interesów, a owocem tych rokowań była odezwa Stowarzyszenia podpisana przez Prezesa p. Jakóba Bobera, że z propozycjami Kongregacyi zgadza się i oświadcza gotowość współdziałania w tym kierunku.

Wydział wybrał komisję złożoną z pp. Halskiego Ludwika, Federowicza Jana, Jawornickiego Józefa, Porębskiego Augusta, dra Henryka Szarskiego, której przewodniczył p. Starszy, a ta miała się zastanowić gruntownie nad załatwieniem sprawy reorganizacji i przedstawić wnioski.

Sprowadzono statuty z Wiednia, Pragi, Berna i t. d., zasięgnięto informacji gremiów kupieckich w tych miastach, gdzie od dawna były zorganizowane. Narady komisji toczyły się na kilku posiedzeniach. Wybrany referentem p. Porębski zbadawszy sprawę gruntownie, zasięgając rady prawników, doszedł do przekonania, że przekształcenie Kongregacyi w duchu ustawy z zachowaniem charakteru chrześcijańskiego — jest niewykonalne, tem więcej, że w analogicznym wypadku, t. j. w cechu stolarzy c. k. Namiestnictwo orzekło zasadniczo, że rozdział korporacyi ze względów wyznaniowych nawet w razie, gdyby obie strony na to się zgodziły, wobec ustawy jest niedopuszczalny.

Stoimy obecnie wobec alternatywy, albo dobrowolnego przekształcenia się na stowarzyszenie obejmujące ogół kup-

ców, albo przymusowego założenia nowego Stowarzyszenia według ustawy, przez władzę przemysłową.

Jasnym jest, że zarzuty, iż Kongregacya opóźnia albo stawia jakieś przeszkody do utworzenia kasy chorych dla pomocników handlowych, są wprost tendencyjne, gdyż jak z całości przedstawionej wyżej wynika, przemiana Kongregacyi na ogólne stowarzyszenie kupieckie, a więc dopełnienie warunku postawionego przez c. k. Namiestnictwo, do utworzenia kasy chorych kupieckiej nie przyniosłoby spodziewanych korzyści, a cel zamierzony nie byłby osiągnięty, bo kasa chorych dla pomocników handlowych w tych warunkach również byłaby ogólną bez względu na wyznanie.

Stosunek Kongregacyi do projektu utworzenia kasy chorych zostaje w ten sposób wyjaśniony.

C. k. Dyrekcya poczt i telegrafów we Lwowie przedstawiła projekt zaprowadzenia przyjmowania przesyłek i pakietów sposobem ambulansowym, jak obecnie odbywa się rozwożenie po mieszkaniach, handlach i na ulicy. Projekt ten w przeprowadzeniu był niepraktyczny, a przytem odznaczał się zawiłą manipulacją, powiększał kosztą, dlatego też wydział stanowczo oświadczył się przeciw tej uciążliwej innowacyi.

Związek ogólny austriackich kupców w Wiedniu (Centralverband d. österr. Handelstreibender) nadesłał kongregacyi odpis memoriału wniesionego na ręce J. E. Ministra handlu Dipaulego, z przedstawieniem konieczności zaprowadzenia obowiązku przedkładania dowodu uzdolnienia (Befähigungsnachweis) w zawodzie kupieckim.

Wydział uznając słuszność tego żądania, gdyż jest to jeden z ważnych czynników dążących do podniesienia godności stanu i poziomu wykształcenia w zawodzie kupieckim, postanowił nie tylko zgłosić przystąpienie Kongregacyi do postulatów w memoriale zawartych, ale zachęcić i wezwać Korporację drugiej stolicy kraju, aby również tę sprawę poparła i do akcji przystąpiła. Bardzo gorąco poparło Stowarzyszenie kupców i młodzieży handlowej we Lwowie projekt nasz przyłączenia się do memoriału wiedeńskiego,

zawiadamiając w grudniu Kongregacyę o solidarności poglądów i działania z tą ostatnią.

Prócz tych spraw obchodzących szerszy ogół naszych członków, załatwił Wydział szereg pomniejszych, których ogółem wpłynęło około 120.

W ciągu roku brała udział Kongregacya w uroczystościach: odsłonięcia pomnika Jana Matejki w kościele N. P. Maryi. Gremialnie z insygniami wystąpiła w oba dni uroczystości jubileuszu i odsłonięcia pomnika Adama Mickiewicza, złożyła wieniec u stóp pomnika, zaznaczając jak zawsze charakter narodowy prastarej Korporacyi, przyczem wezwał Starszy właścicieli sklepów ogłoszeniem do zamknięcia sklepów w czasie obu uroczystości.

Z powodu zamordowania Najjaśniejszej Pani Cesarzowej i Królowej Elżbiety w Genewie, złożyła Kongregacya przez delegacyę wyrazy gorącego współczucia dla Monarchy na ręce pana Delegata Namiestnika. Wzięła udział gremialnie w nabożeństwie żałobnem, a Starszy wezwał kupców do zamknięcia sklepów, tak podczas nabożeństwa jako też w dzień pogrzebu Monarchini.

P. Delegat Namiestnika przesłał Kongregacyi za ten objaw pisemne podziękowanie.

Kongregacya wzięła udział w jubileuszu 50-letnich rządów Cesarza Franciszka Józefa I, uczestnicząc w nabożeństwie uroczystem i złożyła wyrazy hołdu na ręce p. Delegata Namiestnika. Jubileusz cesarski spowodował odznaczenie Kongregacyi przez Najjaśniejszego Pana, który nadał Starszemu p. Henrykowi Schwarzwowi godność Rady cesarskiego. Z okazji tego odznaczenia licznie zgromadzeni członkowie Kongregacyi pod przewodnictwem Podstarszego p. Władysława Fischera złożyli w dniu 8 grudnia p. Starszemu życzenia.

Godnością rady cesarskiego odznaczony został także członek Kongregacyi p. Józef Bielak, asesor Trybunału handlowego.

W ciągu roku odprowadziliśmy na miejsce wiecznego spoczynku dwóch długoletnich członków.

W dniu 20 kwietnia zmarł ś. p. Jan Launer, właści-

ciel firmy istniejącej od r. 1837, a od r. 1874 członek Kongregacyi, od r. 1893—1897 Radca Wydziału. Skromnością, łagodnością charakteru i uczynnością koleżeńską zjednał sobie ogólną sympatyę w kołach kupieckich i obywatelskich miasta naszego, którego był przywiązany i wiernym synem.

W Hietzing pod Wiedniem zakończył życie w dniu 3 października ś. p. Stanisław Szarski, licząc lat 72, szef domu handlowego istniejącego od r. 1852 i od tegoż roku członek Kongregacyi kupieckiej, Radca cesarski, b. Radca miejski; od r. 1884 do 1889 zasiadał w Wydziale. Otoczony powszechnym szacunkiem współobywateli, żywy brał udział w sprawach publicznych nie szczędząc czasu ni trudów, ilekroć chodziło o dobro publiczne. Godnie i zaszczytnie reprezentował stan kupiecki, jednając dlań powagę i znaczenie. Dotknięty chorobą i wiekiem usunął się w zacisze domowe oddając kierownictwo firmy synowi Drowi Henrykowi Szarskiemu, skarbnikowi Kongregacyi.

Zapisać się tu godzi zgon ś. p. Józefa Wawel-Louis'ego b. Rady najwyższego Trybunału, którego łączyły liczne węzły pokrewieństwa z krakowskim światem kupieckim dawniejszych czasów. Syn kupca krakowskiego z czasów wolnego miasta, dał niejednokrotnie dowody sympatyi dla naszej Kongregacyi, czy to wspierając radą przy układzie pierwotnego statutu, lub kreśląc historię kupiectwa krakowskiego od roku 1773 do 1846.

Jako historyografowi Kongregacyi złożyła ta ostatnia wieniec na jego trumnie a kondolencyą rodzinie.

Drugostronnie zestawione rachunki roczne wykazują pomyslny stan gospodarki finansowej stwierdzonej przez komisję kontrolującą oraz obecny stan majątku Kongregacyi stanowiący fundusz żelazny.

W Krakowie, dnia 31 grudnia 1898 r.

Adam Kajzy
sekretarz.

Radca cesarski:
Henryk Schwarz
Starszy Kongr. kup.

Zamknięcie funduszu obrotowego za rok 1898.

L. b.	Przychód	Zł.	ct.	L. b.	Rozchód	Zł.	ct.
1.	Pozostałość z r. 1897	939	82	1.	Wsparcia wdów i starców . . .	456	—
2.	Procenta od papierów fund. żelaz.	1054	20	2.	Przelano do funduszu żelaznego . .	247	37
3.	Wpisowe członków	130	—	3.	Pensye: sekretarza, kursora i re- muneracye	357	—
4.	Wkładki członków	435	—	4.	Utrzymanie sali obrad	32	—
5.	Oplaty uczniów i pomocników	24	—	5.	Wydatki kancel., druki i t. d. . .	15	46
6.	Inne	5	42	6.	Subwencye	80	—
Ogółem		2588	44	7.	Wienice dla członków zmarłych . .	32	49
				8.	Uroczystość Mickiewiczowska . . .	47	77
				9.	Depozytowe i podatek ekwiwalent. Saldo	55 1264	92 43
				Ogółem		2588	44

Dr. Henryk Szarski
skarbnik.

H. Schwarcz
starszy.

Stan funduszu żelaznego

Kongregacyi kupieckiej z d. 31 grudnia 1898 r.

Wyszczególnienie	Wartość	
	Zła.	ct.
4 ⁰ / ₀ List. zast. Tow. kred. ziem. nominalnie	5200	—
4 ⁰ / ₀ Pożyczka krajowa	4250	—
4 ⁰ / ₀ Obl. Propinacyj.	13100	—
4 ⁰ / ₀ Listy Banku kraj.	250	—
3 szt losów m. Krakowa	60	—
Książ. Kasy Oszcz. m. Krakowa L. 9765 .	308	27
„ „ „ „ „ „ 66669 .	929	42
Archikonfraternia kupiecka:		
Książ. Kasy Oszcz. m. Krakowa L. 112.131	1463	54
Suma hipotecz. na real. Kornbluma . . .	662	50
Ogółem . .	26223	73

Z tego przypada:

na Kongr. kup. . . . 24097·69 Zła.

„ Archikonfraternią . . 2126·04 „

Razem . . 26223·73 Zła.

Rachunki Kongregacyi kupieckiej sprawdziliśmy jako zgodne z księgami, co własnoręcznemi podpisami stwierdzamy.

Komisya kontrolująca

Franciszek Lenert r. w.

Wiktor Suski r. w.

Kraków, d. 5 stycznia 1899 r.

WYKAZ CZŁONKÓW KONGREGACYI KUPIECKIEJ w roku 1898.

1. Angelus Włodzimierz.	23. Grosse Juliusz, radca ces.,
ases. Tryb. handl.
2. Barberowski Jakób.	24. Gurgul Stanisław.
3. Biasion Alfred.	25. Halski Ludwik.
4. Bielak Józef, radca ces.,
ases. Tryb. handl.	26. Jadowski Piotr.
5. Bilewski Władysław.	27. Jawornicki Józef, radca
miejski, czł. Rady nadzor.
Tow. wzaj. ubezp.
6. Birtus Stanisław.	28. Karliński Stanisław.
7. Bujański Wawrzyniec, rad-
ca miejski.	29. Klimek Edmund.
8. Ciechanowski Wacław	30. Kłosiński Jan Władysław.
9. Cuzydło Franciszek.	31. Krupiński Karol.
10. Czarnek Władysław.	32. Kuhn Jan.
11. Ekier Jan.	33. Kurkiewicz Julian.
12. Federowicz Jan Kanty, rad-
ca miejski i r. Kongr. kup.	34. Kusz Ferdynand.
13. Fenz Wilhelm.	35. Kutrzeba Jan.
14. Fischer Władysław, Pod-
starszy Kongr. kup., pre-
fekt Archikonfraterni kup.
u św. Barbary.	36. Kwiatkowski Jan, r. miejski,
czł. Izby handl. i przem.
15. Fischer Jan, radca Kongr.
kup., ases. Tryb. handl.	37. Korybski Leon.
16. Frass Antoni.	38. Launer Jan, zmarł 1898 r.
17. Froncz Anastazy.	39. Lenert Franciszek, radca
Kongr. kup.
18. Fritsch Herman, czł. Izby
handl. i przem., r. miejski.	40. Leśniowski Waleryan.
19. Fuchs Edward.	41. Łysakowski Stanisław.
20. Fuglewicz Henryk.	42. Macharski Franciszek.
21. Gralewski Eugeniusz.	43. Mika Jan.
22. Grigar Ferdynand, radca
Kongr. kup.	44. Mikucki Jerzy, radca Kongr.
kupieckiej.
	45. Mildner Konstanty.
	46. Nagel Jan.
	47. Neuwerth Józef.

48. Niesiołowski Kazimierz.	61. Szarski Stanisław, radca.
49. Porębski August, r. Kongr.,
ases. Tryb. handl.	ces., zmarł 1898 r.
50. Putiatycki Józef.	62. Dr. Szarski Henryk, skarbnik
51. Przybylski Stanisław.	Kongr., ases. Tryb. handl.
52. Raczyński August.	z. dyr. Tow. ubezpie.
53. Rajal Ignacy.	63. Schiller Leon.
54. Reiner Eugeniusz, radca	64. Schwarz Henryk, radca ces.,
Kongr. kup.	Starszy Kongr. delegat Izby
55. Rudnicki Józef, Prezes	handlowej.
Stow. kupców i młodz.	65. Tomaszewski Kamil.
handlowej.	66. Wentzl Jan.
56. Rząca Karol.	67. Woyciechowski Ignacy.
57. Skórczewski Adoif.	68. Zajączkowski Władysław.
58. Smidowicz Eugeniusz.	69. Zajączkowski Kazimierz.
59. Sobolewski Ignacy, radca	70. Zapłatański Roman.
Kongr. kup.	71. Zegadłowicz Antoni.
60. Suski Wiktor.	72. Zelt Antoni.
	73. Zimmer Jan.

II. Członkowie uczestnicy:

74. Barberowska Karolina.	75. Kretschmerowa Adela.
76. Okoniowa Katarzyna.	

III. Członkowie nieczynni:

77. Goebel Stanisław.	79. Rottermund.
78. Riedel Maciej.	80. Wierzuchowski.

